

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

5185 *Acord de la Comissió Insular de Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca de la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de bic, amb categoria de monument, de s'Àguila vella del terme municipal de Llucmajor (exp.: 84/15)*

A la sessió del dia 19 d'abril de 2016, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca, va acordar, entre d'altres, el següent:

“I.- Incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, s'Àguila Vella del terme municipal de Llucmajor, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 3 de març de 2016, que s'adjunta i forma part integrant del present acord. La descripció de la fitxa tècnica és:

Denominació: S'Àguila Vella
Emplaçament: Polígon 32, Parcel·la 6 ; Polígon 32, parcel·la 7 ; polígon 31, parcel·la 1
Municipi: Llucmajor
Cronologia: segle XV-XX
Usos: original: Torre (defensiu); actual: residencial
Classificació de sòl: Rústic

II.- Suspendre la tramitació de les llicències municipals de parcel·lació, d'edificació o d'enderrocament en la zona afectada així com dels efectes de les llicències ja concedides. Qualsevol obra que calgui realitzar a l'immoble afectat per la incoació haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

Aquesta suspensió dependrà de la resolució o de la caducitat del procediment.

Tot això de conformitat amb els punts 3 i 4 de l'article 8 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim de vint mesos comptadors des de la data d'iniciació del procediment. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que ho demani el titular del bé, de conformitat amb l'article 10.6 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre PHIB.

III.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Llucmajor i al Govern de les Illes Balears.

IV.- Publicar aquest acord d'incoació al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de l'Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comunicui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.

El trasllat d'aquest acord es fa a reserva de l'aprovació de l'Acta.”

Palma, 5 de maig de 2016

El secretari delegat de la Comissió Insular de Patrimoni Històric
Miguel Barceló Llompert

ANNEX: Es publica un extracte de l'informe tècnic de dia 3 de març de 2016 a què fa referència aquesta publicació que es podrà consultar a les dependències de la Direcció Insular de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

MEMÒRIA HISTÒRICA

Les primeres referències documentals sobre s'Àguila Vella daten de 1443 quan Bernat Palou, va vendre aquesta finca al ciutadà Joan Desmas, de qui va passar a la família Sureda, senyors feudals de Sant Martí, Alanzell, Boscana, Alcudiarrom, Llobregat i altres finques i que a Lluçmajor, també posseïen Solleric, Vallgornera, Guimerà, Alqueria d'en Tauber, La Talaia, Mina i Maimona.

La construcció de gran part de la possessió que ara coneixem es deu a l'iniciativa de Pau Sureda, fill d'Arnau Sureda i Sant Martí, propietari de mitjans segle XV que va donar una gran empenta a les activitats agropecuàries d'aquesta finca, coneixent-se dades de transaccions comercials de llana dels ramats d'aquesta finca amb Gènova. Durant aquest segle, les terres de s'Àguila s'estenien des del Rafal Orfà a la Punta d'en Beltran i des del Colombar fins a la Punta Negra, essent una de les grans finques de la Marina de Lluçmajor, amb una important activitat amb els ramats d'ovelles i el comerç de la llana i formatge.

Bàrbara Sureda i Fortuny, marquesa de Vivot va començar a donar els primers establits durant la primera meitat del segle XX.

MEMÒRIA DESCRIPTIVA

La possessió de s'Àguila Vella es situa a una de les zones més ben conservades de la Marina de Lluçmajor. Aquesta àrea se conforma com una plataforma calcària, entre el massís de Randa i la mar, amb una lleugera pendent cap a la costa, i acabant amb penya-segats. El paisatge de tota aquesta àmplia zona està poc transformat fins fa pocs anys, amb la instal·lació d'algunes torres elèctriques.

La possessió, de caire senyorial, s'estructura a partir de bucs adossats que configuren un bloc de planta quadrangular amb una clastra central, des de la qual s'accedeix a l'interior de les edificacions.

Des del camí d'accés a la possessió s'arriba a la façana, on hi ha la carrera i la voravia. Al centre d'aquesta façana se situa la torre, i a ambdós costats les edificacions principals. A l'esquerra de la torre la casa dels senyors, i a la dreta la casa dels amos. La resta de dependències que tanquen la clastra són espais secundaris com magatzems, portasses, forn, etc.

El conjunt de la possessió també inclou altres instal·lacions agrícola-ramadares, aïllades i separades del bloc principal: sestadors, solls, estables, païssa, après, galliner, magatzems, barraques, era, i dos

aljubs, un al sementer abans d'arribar a les cases, de planta rectangular i volta de canó, i un altre a la dreta del camí de Cas Busso.

Actualment la propietat està dividida i a les cases s'accedeix des de la façana principal, per la clastra, o per la façana de ponent. A la clastra també s'obre el portal de la capella, amb data de 1694. El portal presenta un remat de definició barroca, amb òcul i escut de quatre quarts amb les armes de les famílies Sureda, Vivot, Olesa i Verí.

Del conjunt arquitectònic destaca la torre, de planta quadrangular i tres cossos. A prop de les cases hi ha una sèrie d'edificacions agropecuàries, i dues barraques, una de planta quadrada amb falsa cúpula i una de planta rectangular i doble vessant. Aquesta darrera, de grans dimensions, amb dos portals adintel·lats, presenta un mal estat de conservació, sobre tot pel que fa a la coberta, amb parts de les soques esbucades, i les divisions internes també pràcticament totes esbucades.

ESTAT DE CONSERVACIÓ

L'estat de conservació tipològic és bo, tant pel que fa als exteriors i entorn, com pel que fa als interiors. Només algunes dependències han estat modificades i s'ha construït, en les darreres dècades, un petit volum afegit que alberga una escala i que és l'únic dissonant del conjunt. A una part de la construcció s'observa també que la coberta fou lleugerament aixecada (cèrcol perimetral?). Tot i aquestes intervencions "recents", s'han conservat els seus principals trets tipològics.

Les construccions auxiliars agropecuàries presenten, amb alguna excepció, bon estat de conservació tipològica i elevat interès tipològic.

Estructuralment no s'han observat patologies greus que puguin posar en perill la seva estabilitat estructural. Tot i així, una part de l'immoble ha estat sotmesa a menys manteniment que la resta, presentant a l'interior, algunes necessitats de manteniment.

En general es pot dir que l'estat de conservació és acceptable, tret d'algunes patologies puntuals.

Les construccions auxiliars agropecuàries presenten un irregular estat de conservació. Algunes es troben en bon estat o restaurades, però algunes altres presenten esfondraments a coberta.

Pel que fa a la conservació de l'entorn immediat del bé cal destacar que la possessió s'insereix actualment en un entorn poc transformat urbanísticament, constituint una de les zones més ben conservades de la marina de Llucmajor, tot i que als darrers anys s'han instal·lat torres elèctriques d'alta tensió amb un fort impacte dins el conjunt del territori, caracteritzat per un paisatge on predominen les garrigues, cultius de cereals i ametllers. Per aquesta àrea es distribueixen les tradicionals construccions de pedra seca com parets, barraques de roter, aljubs, construccions agrícoles, etc. plenament integrades al paisatge.

Així doncs, podem dir que l'Àguila, avui per avui, i a excepció dels espais ocupats per torres elèctriques d'alta tensió, es troba immers en un entorn poc alterat en el qual, per la planícia que el caracteritza, fa que els aspectes visuals, tant des de l'element com cap a ell, siguin d'especial rellevància i sobre el qual s'ha d'interferir el menys possible, per evitar afectacions negatives i rompre l'equilibri d'aquesta construcció.

DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA DELIMITACIÓ DEL BÉ I DE L'ENTORN DE PROTECCIÓ

Tal i com s'ha anat exposant al llarg d'aquest informe, l'element amb significats i amb valors patrimonials ho constitueix el conjunt de la possessió, d'on destaca la torre com element singular, per les seves característiques formals i constructives, però en tot cas és el conjunt de les cases el que li atorguen uns significatius valors patrimonials, per tant, l'element delimitat com a BIC és el conjunt de les cases i altres elements com les barraques de roter, tal i com es recull a la delimitació gràfica adjunta.

Es delimita com a entorn de protecció una envoltant de l'element declarat BIC que permeti garantir la preservació dels seus valors patrimonials actuals que, en aquest cas s'han de dirigir principalment,

al marge de la seva necessària conservació física, vers la seva consideració de punt d'observació sobre el territori.

La delimitació de l'entorn de protecció s'ha establert a partir de la valoració combinada d'una sèrie de variables, a fi de preservar el significat i els valors complets del bé cultural: estat de conservació de l'element, preservació física del bé, visualització de la torre i visualització des de la torre, tal i com queda recollida a la delimitació gràfica adjunta

PRINCIPALS MESURES DE PROTECCIÓ I CRITERIS D'INTERVENCIÓ EN EL BÉ I EL SEU ENTORN

Pel que fa al BIC, en principi només hauria de ser objecte d'obres de manteniment, conservació i/o restauració, amb excepció dels afegits de les darreres dècades, els quals s'haurien de revertir. En qualsevol cas, les intervencions en el conjunt del bé haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element. S'haurà de mantenir la volumetria existent, amb excepció feta dels dits afegits. S'hauran d'eliminar tots els afegits que alteren els valors històrics de l'element.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les intervencions més enllà del simple manteniment, hauran de comptar amb la participació d'un equip interdisciplinari en el que hi participi, a més de l'arquitecte i l'enginyer de l'edificació, un historiador /historiador de l'art, un arqueòleg i un restaurador.

Com s'ha esmentat, amb la delimitació d'aquest entorn de protecció es pretén, en primer terme, una protecció física del monument, la qual anirà des dels aspectes constructius o estructurals fins a aquells més estètics.

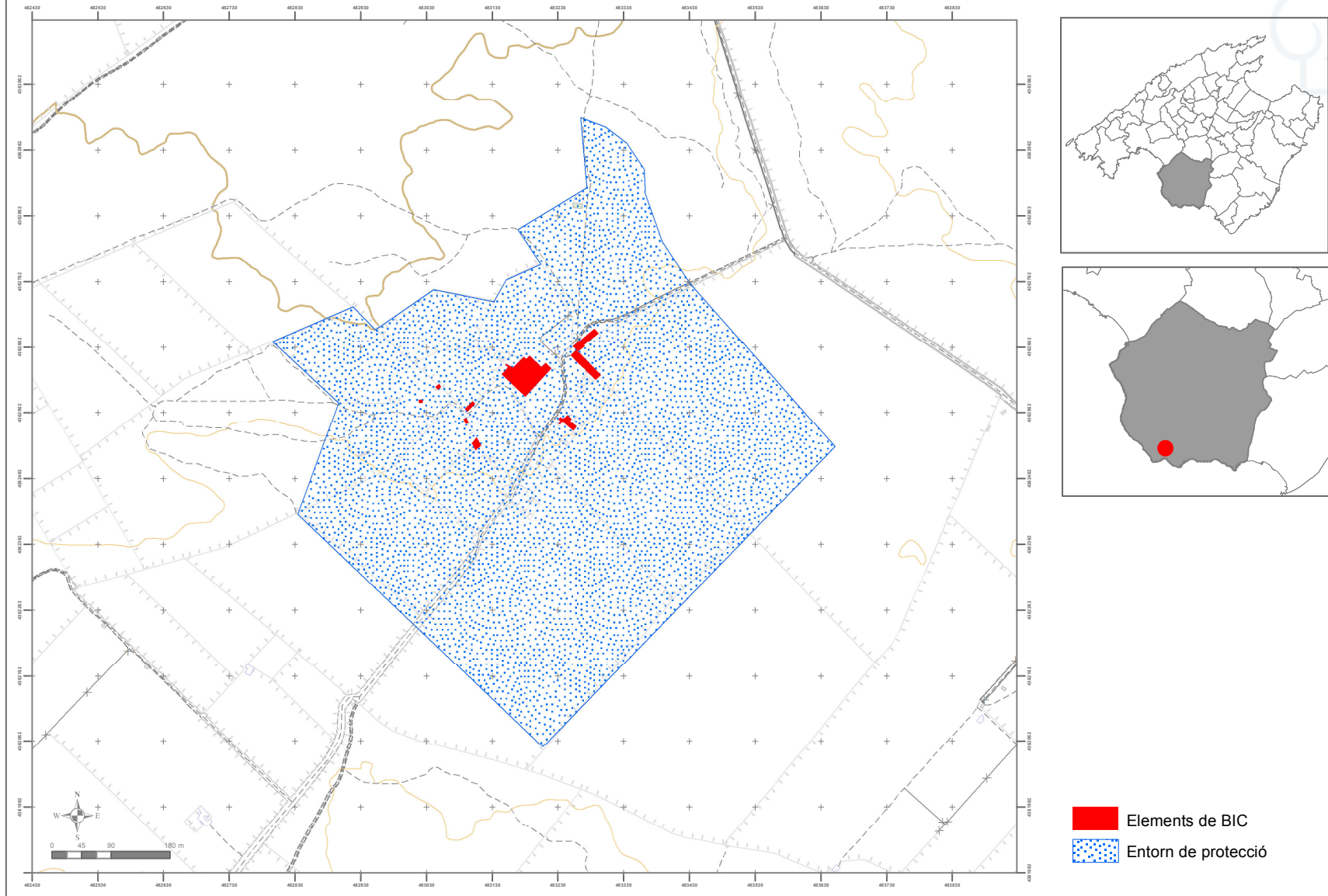
L'altre de les funcions principals d'aquest entorn de protecció és la preservació de les visuals del monument, vinculades, en un element d'aquesta naturalesa, al seu significat i als seus valors essencials. Per tant, les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument des dels punts on es visualitzava per dur a terme la seva funció original, ni les visuals des d'aquest cap als voltants.

Per a la delimitació de l'entorn del bé s'ha establert com a criteris principals la preservació física del propi bé juntament amb la preservació de les visuals, per això, dins l'àmbit de l'entorn de protecció, no es podran dur a terme actuacions que no tinguin una relació apropiada amb el bé, ni totes aquelles que utilitzin materials o tècnica inapropiada. En aquest àmbit no es podrà implementar nova volumetria, determinats tipus de tancaments de límit de parcel·la o qualsevol altre element que siguin un obstacle per a la visualització del bé.

Delimitació de la Torre de s'Àguila -Llucmajor-

 Elements de BIC
 Entorn de protecció

